

VILNIAUS LOPŠELIS-DARŽELIS
„KODĖLČIUKAS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO (SI)
PROGRAMA

„KODĖLČIUKO PASAULIS“

Vilnius, 2017

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
I.1. Atnaujintos programos paskirtis	3
I.2. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.....	4
I.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas	5
I.4. Vaikai ir jų poreikiai	6
I.5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.....	7
I.6. Įstaigos savitumas.....	8
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	9
III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	10
IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS.....	11
IV.1. Ugdymosi metodai ir būdai.....	14
IV.2. Ugdymosi priemonės.....	14
V. VAIKŲ UGDYMO SI SRITYS.....	16
V.1. Aš ir mano kūnas.....	16
V.2. Kas aš	20
V.3. AŠ IR KITI	24
V.4. AŠ IR PASAULIS	33
V.5. AŠ IR KULTŪRA.....	38
VI. VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	43
VII. LITERATŪRA	46
VIII. PRIEDAI.....	48

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas: Vilniaus m. vaikų lopšelis – darželis „Kodėlčiukas“.

Teisinė forma: Juridinis asmuo, pelno nesiekianti, Vilniaus miesto savivaldybės institucija.

Tipas, grupė: Lopšelis-darželis, neformaliojo švietimo mokykla

Adresas: Laisvės pr. 59, Vilnius, LT-07190

Telefonai: (8~5) 2413988, (8~5) 2429863.

Faksas: (8~5) 2413988.

El. p.: rastine@kodelciukas.vilnius.lm.lt

Svetainė: vilniauskodelciukas.lt

I.1. Atnaujintos programos paskirtis

Šiandien ugdymo turinys ikimokyklinėje įstaigoje turi laiduoti įvairiapusę vaiko galių sklaidą. Tokią ugdymo sampratą tiksliausiai nusako holistinis požiūris į asmenybės ugdymą, kada greta vaiko intelektualinio, pažintinio ugdymo siekiama suformuoti naujas pažiūras, padedama atsiskleisti vaiko jausmams, emocijoms, siekiama nuolat žadinti vaiko motyvaciją veikti

Ikimokyklinio ugdymo(si) programos turinio pagrindą sudaro humanistinė filosofija, kuri pabrėžia vaiko sveikatos puoselėjimo, saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarbą ugdymo(si) procese. Įstaigos bendruomenei svarbūs vaiko unikalumo, poreikių, sėkmės garantijų, savigarbos puoselėjimo ir saugojimo šalininkai psichologai-humanistai K. Rodžersas, A. Maslou; Lietuvos filosofiniuose, psichologiniuose, pedagoginiuose šaltiniuose humaniškumo ugdymo būtinumą pabrėžiantys: Vydūnas, A. Maceina, S. Šalkauskis, J. Laužikas, V. Lepeškienė (Bakutyte, 2001). Šie autoriai pažymi, kad šeima ir ugdymo įstaiga labiausiai turėtų rūpintis humaniškumo ugdymu.

Programa atnaujinta, atsižvelgiant į pakitusius vaikų ugdymosi poreikius, tėvų lūkesčius ir naujus ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančius bei metodinę pagalbą teikiančius dokumentus: Švietimo įstatymo nauja redakcija (2011), Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos (2015), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014) ir kt.

Atsižvelgiant į teiktus tėvėlių bei įstaigos bendruomenės siūlymus yra numatytos esminės ugdymo programos kryptys. Vieni svarbiausių ikimokyklinio ugdymo programos siekių - padėti vaikams perimti bendrąsias ir tautos kultūrinės vertybes bei padėti pamatą vaiko asmenybės tapsmui. Vaiko ugdymo sėkmė priklauso nuo to, kiek ugdymo turinys yra patrauklus vaikui, atliepia vaikų kultūrą ir skatina vaiką būti aktyviu ugdymo proceso dalyviu. Todėl labai svarbu personalizuoti ugdymo turinį kiekvieno vaiko galioms ir poreikiams. Ugdymo programa yra peržiūrima kas 2-3 metus ir esant poreikiui koreguojama, atsižvelgiant į esamą situaciją, vaiko ir bendruomenės poreikius.

I.2. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Vaiko ugdymas prasideda šeimoje šiandien į vaiką orientuoto ugdymo erdvė darželyje - vienintelė vieta, kur ugdytojas gali atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų poreikius ir pakreipti juos reikiama linkme. Darželio aplinkoje vaikas kaupia socialinę patirtį, sprendžia išskylančias problemas, formuoja savo kompetencijas. Joje atskleidžiami vaikų santykiai su įvairiais pasaulio reiškiniiais. Taip formuojama jų intelektualinių ir praktinių įgūdžių sistema.

Šiuolaikinė vaikų ugdymo samprata remiasi tuo, ką būtų galima laikyti nekintančia žmogaus prigimties dalimi. Kiekvienas vaikas nori būti laukiamas, o atėjęs - jausti šilumą ir globą. Kiekvienas turi būti supažindintas su žemiško gyvenimo reikalais, kitaip tariant, būti ugdomas, tačiau tausojant jo gyvybines jėgas. Pasak suomių ugdymo filosofo Veli-Matti Varri, ikimokyklinio amžiaus vaikas vystosi pagal savo vidinę logiką ir suaugusysis turi nuolat apie tai mąstyti.

Akivaizdu, kad mūsų socializacijos patirtis ir tariamos vertybės tampa sąlygiškos. Brandaus tiesos žinotojo jau nebėra ir kartu su vaikais mums teks pradėti kurti į vaiką orientuoto ugdymo pasaulėžiūrą.

Šios kartos vaikai nori patys ieškoti informacijos, pamatyti, išgirsti, veikti, kurti realioje aplinkoje, o ne žiūrinėti paveikslėlius ar klausytis pasakojimų. Jiems patinka kelti klausimus, spręsti problemas, jie jau pasirengę kurti santykius su kitais pasinaudodami informacinėmis technologijomis.

Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos 16-ame straipsnyje teigiama, kad „Nė vienas vaikas neturi patirti savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį gyvenimą“. Ši nuostata mus įpareigoja, kad išlaikytume konfidencialumo svarbą bendraujant su vaikais ir tėvais. Tėvų lentose ar susirinkimuose negali būti nei skelbiama, nei kalbama apie konkrečių vaikų ar šeimų problemas.

I.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba kvalifikuoti pedagogai, siekiantys užtikrinti kokybiškas ir šiuolaikiškas ugdymo paslaugas, ugdymo prasmingumą, inovatyvumą. Pedagogai geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį. Pedagogai nuolat dalyvauja mokslinėse-praktinėse konferencijose, kuriose kelia savo kvalifikaciją. Įstaigos pedagogai turi kvalifikacines kategorijas įstatymų numatyta tvarka.

Įstaigoje teikiama specialiojo pedagogo (logopedo) pagalba. Specialiųjų poreikių vaikai integruojami į įprastos raidos vaikų grupes. Vaikų kūrybinei ir meninei raiškai plėtoti įstaigoje dirba meninio ugdymo pedagogas, o kūno kultūros užsiėmimus veda kūno kultūros pedagogė. Lopšelyje-darželyje yra suburtos ir sėkmingai plėtoja savo veiklą sveikatos stiprinimo, meninio ugdymo kūrybinės grupės.

I.4. Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelj-darželį „Kodėlčiukas“ lanko vaikai, kurių amžius nuo 1,5 iki 7 metų. Lopšelyje-darželyje veikia 17 grupių: lopšelio grupės 1,5 - 3 metų amžiaus vaikams, ikimokyklinės grupės (3 - 5 metų amžiaus vaikams), priešmokyklinio ugdymo grupės

(6 -7 metų amžiaus vaikams).

Lopšelyje-darželyje stengiamės patenkinti pagrindinį vaiko poreikį žaisti, judėti, kurti, pažinti, eksperimentuoti, sudaryti sąlygas augti fiziškai ir psichiškai išsivysčiusiai asmenybei, turinčiai teigiamą savivertę, norinčiai ir gebančiai išreikšti save. Garantuojame vaikui galimybę rinktis veiklą pagal interesus ir poreikius, bei jų plėtojimą ir nuoseklų vaiko gebėjimų ugdymą(si).

Žmogus - socialinė būtybė, todėl vaikui ypač svarbūs bendraamžiai. Kai vaikas ugdomas ne namuose, svarbu užtikrinti galimybę bendrauti su visais vaikais, esančiais šalia jo. Todėl mums ypač svarbus vaikų poreikis - būti aplinkoje, kurioje puoselėjama vienybė. Kai vaikai veikia išvien, jaučia, kad jais rūpinamasi, jie rūpinasi kitais ir taip užtikrinami glaudūs ryšiai bei puoselėjamas emocinis vaiko intelektas.

Vaikams sudaromos sąlygos pažinti juos supančią aplinką, dalyvaujant įvairiose projektuose, išvykose, ekskursijose. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visose veiklose, palaikoma jo iniciatyva, išklausoma vaiko nuomonė.

Darželyje teikiama speciali logopedinė pagalba vaikams turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų. Šie vaikai ugdomi integruojant į bendrojo tipo grupes.

Ugdytiniams sudarytos sąlygos lankyti papildomus užsiėmimus - keramikos būrelį, šokių būrelį, anglų kalbos, krepšinio, „Niat-Nam“ sveikatingumo gimnastikos.

I.5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Šeima yra pirmasis vaiko mokytojas. Šeimoje susiformuoja požiūris į žmones, aplinką, pasaulį ir save jame. Namai ir šeima formuoja vaiko įpročius, nuostatas, vertybes, kurios gali būti geros ir puoselėtinios (arba koreguojamos). Darželis vaikui yra pirmas socializacijos etapas, išėjimas į visuomenę, kurioje vis kas nors vyksta, apstu įvairių žmonių ir situacijų – šią įvairovę po truputį vaikas ir pradeda pažinti.

Pedagogai ir tėvai turi tapti ugdymo proceso partneriais. Remiantis nuostata, kad šeimos dalyvavimas yra svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaikų ugdymą grupėje, atsižvelgiama į namuose įdiegtus pomėgius bei žinias. Todėl bendradarbiaudami su šeima pedagogai vadovaujasi šiomis nuostatomis:

- 🌿 abipuse pagarba ir pasitikėjimu;
- 🌿 maksimalia laisve ugdytis ir tobulėti;
- 🌿 galimybe pačiam rinktis veiklą;
- 🌿 atsakomybe už savo poelgius.

Tėvų apklausos rodo, kad dažniausiai tėvai pageidauja:

- 🌿 šilto bendravimo, atidumo vaikui;
- 🌿 geros priežiūros;
- 🌿 sėkmingos vaiko adaptacijos;
- 🌿 visapusiško vaiko ugdymo;
- 🌿 vaiko savarankiškumo;
- 🌿 vaiko vertinimo ir informacijos apie jo pasiekimus;
- 🌿 pagalbos sau vaiko ugdymo klausimais;
- 🌿 šeimos tradicijų tęstinumo;
- 🌿 įdomesnių bendravimo būdų.

Siekdami darželio ir šeimos optimalios sąveikos, remiamės šeimos ugdymo tradicijomis - organizuojame įvairias metų rato šventes, organizuojame psichologo konsultacijas, paskaitas, atvejų analizės pokalbius, pateikiame anketas, informaciją tėvų lentose, rašome laiškus, švenčiame vaikų gimtadienius.

I.6. Įstaigos savitumas

Lopšelis-darželis „Kodėlčiukas“ įsikūręs Šeškinės mikrorajone, šiaurės vakarinėje Vilniaus miesto dalyje. Netoliese esantis miškelis skatina vaikų domėjimąsi gamta, ekologija.

Didesnis prioritetas įstaigoje teikiamas sveikatingumo ir saugos įgūdžių ugdymui bei etninei kultūrai. Turime sporto salę su visomis būtinomis priemonėmis, sporto aikštelę lauke, lauko muzikinę aikštelę ir erdvę lauke, skirtą daržininkystei. Dalyvaujame Vilniaus visuomenės sveikatos biuro organizuojamuose renginiuose, įvairiuose konkursuose, parodose.

Siekiant perimti tautos istorinį bei kultūrinį palikimą, puoselėjame savo krašto papročius ir tradicijas. Dauguma tradicinių renginių atspindi etninės kultūros kryptį.

Pedagogai aktyviai dalyvauja „Gijos“ metodinio ratelio veikloje, vykdo Zipio draugų programą (priešmokyklinio ugdymo grupėse). Bendradarbiaujame su Vilniaus „Maironio“ pagrindine mokykla, Visagino I/d „Auksinis Raktelis“, Vilniaus I/d „Vilija“, „Žiedas“, „Rūta“ ir kt. Dalyvaudami bendruose projektuose, renginiuose. Kiekvienoje grupėje sukurta savita, individuali ugdomoji aplinka.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

TAUTIŠKUMO PRINCIPAS

Skatinti vaiko norą pažinti tautos kultūrą, puoselėti meilę ir pagarbą savo tautos tradicijoms, papročiams.

SVEIKATINGUMO PRINCIPAS

Tenkinti prigimtinių vaiko poreikį judėti, stiprinti jo fizines ir psichines galias, ugdyti saugumo jausmą bei higieninius įgūdžius.

HUMANIŠKUMO PRINCIPAS

Gerbti vaiką kaip asmenybę, garantuoti jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

INDIVIDUALUMO PRINCIPAS

Atsižvelgti į tai, kad vaikai skiriasi fizinės ir psichinės brandos tempu, charakteriu, temperamentu, pasaulio pažinimo būdais. Sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui lavėti tiek, kiek jis turi fizinių ir dvasios galių. Priimti vaikus tokius, kokie jie yra, o ne tokius, kokius norėtume matyti. Ypatingą dėmesį skirti vaikams, turintiems specifinių problemų - gabiems, atsiliekantiems, apleistiems.

TĘSTINUMO PRINCIPAS

Ugdymosi turinys sudarytas atsižvelgiant į vaiko pasiekimus, derinant ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas ir tęstinumo ugdymąsi šeimoje.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

TIKSLAS :

Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, tautiškumo, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

UŽDAVINIAI:

1. Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.
2. Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
3. Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.
4. Pažintų ir veiktų: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, nustatytų tolesnės veiklos kryptis.
5. Saugotų ir stiprintų fizinę ir psichinę sveikatą, tenkintų aktyvumo ir judėjimo poreikį bei ugdytųsi sveikos gyvensenos pradmenis.
6. Puoselėtų ir perimtų tautos kultūrinės vertybes, ugdytųsi pilietiškumo pradmenis.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Įstaigoje vaiko ugdymas nukreiptas į vaiko poreikius žaisti, kurti, tyrinėti, judėti bei tenkinti individualius vaiko poreikius. Vaikas veikdamas tai, kas jam įdomu, bendraudamas su bendraamžiais ir suaugusiais, įgyja socialinių, pažintinių, meninių gebėjimų, tampa fiziškai ir emociškai brandesnis, labiau savimi pasitikintis, laisvesnis, kūrybiškesnis, įdomesnis draugams.

Programoje „Kodėlčiuko pasaulis“ numatytas ugdymo turinys leidžia pedagogui kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą.

Ugdymo turinys sudarytas, atsižvelgiant į esmines vaiko ugdytinas nuostatas ir į vaiko amžiaus ypatumus. Ugdymo turiniu siekiama formuoti sveiką ir saugų, kūrybingą, smalsų, pasitikinti savimi, sėkmingai besiuogdantį, bendraujantį ir bendradarbiaujantį vaiką (žr. paveikslą Nr. 1).

Programos turinyje išskirtos penkios vaikų ugdymosi sritys:

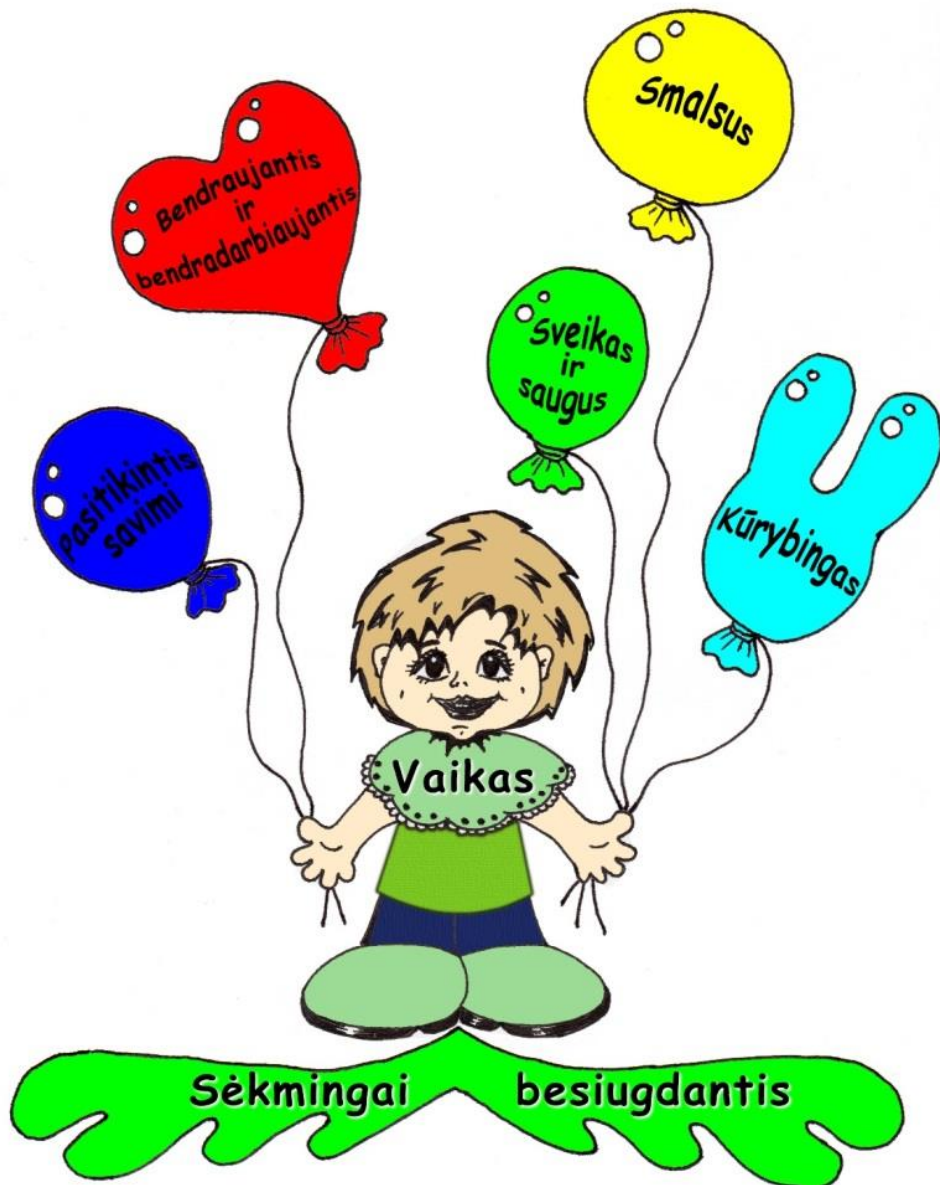
- Kas aš.
- Aš ir mano kūnas.
- Aš ir kiti.
- Aš ir pasaulis.
- Aš ir kultūra.

Visos sritys siejasi su 18 rekomenduojamų vaiko ugdymosi sričių pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą. Ugdymosi turinyje yra išskiriami esminiai vaikų gebėjimai, kuriuos turėtų įgyti 1,5 - 3 m. vaikas (ankstyvasis amžius) ir 3 - 6 m. vaikas (ikimokyklinis amžius), numatomos veiksena (pedagogo ar kitų vaiko ugdytojų veiksenos).

Toks ugdymo ir ugdymosi programos modelis padės atliepti individualius vaiko poreikius. Pedagogas galės laisvai pritaikyti ugdymosi turinį kiekvienam vaikui ir vaikų grupei rinkdamasis ugdymo metodus, būdus ir priemones.

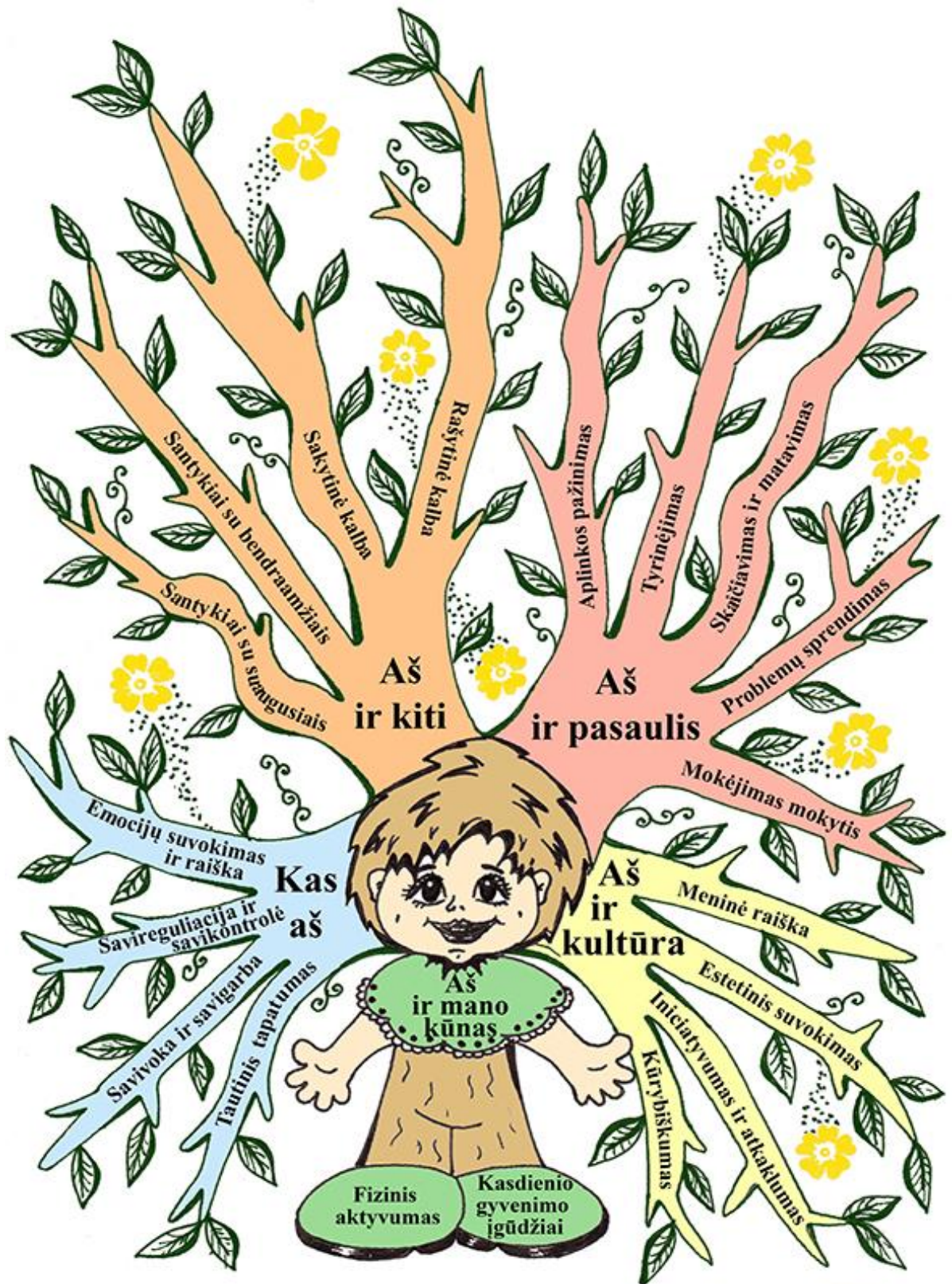
Pateikiama ugdymo turinio struktūra (žr. paveikslą Nr.2), kuri apima aštuoniolika rekomenduojamų vaiko ugdymo sričių ir vaiko tautinio tapatumo ir pilietiškumo ugdymąsi.

Ugdytinios vaiko savybės

Paveikslas Nr.1

Ugdymosi turinio struktūra

Paveikslas Nr.2

IV.1. Ugdymosi metodai ir būdai

Šiandieninė ikimokyklinė įstaiga atvira vaiko žaidimų ir svajonių pasauliui.

Žaidimas – vaikui įprastas, patrauklus dalykas, todėl svarbiausias ugdymo metodas, yra žaidimas, kuriame vaikas ugdomi netiesiogiai. Taip pat vaikų veikloje integruojami aktyvieji ugdymo metodai:

- praktiniai;
- vaizdiniai;
- žodiniai;
- kūrybiniai.

Ugdymo metodai taikomi lanksčiai, atsižvelgiant į atskiro vaiko ir vaikų grupės poreikius, ugdymo situacijas. Veiklos temos sąlyginės, nuolat atnaujinamos, atsižvelgiant į vaikų pageidavimus, pedagogų sumanymus, tėvų rekomendacijas. Bendros temos vienijamų laikas priklauso nuo to, kiek vaikams ir pedagogams jo prireikia.

Šiuolaikinis ikimokyklinukas gyvena ir auga informacinių technologijų amžiuje, bet ir su jomis susiduria kiekvieną dieną. Vaikų veikloje naudojamos informacinės komunikacinės technologijos (interaktyvios lentos, kompiuterinės programos, ugdomieji filmai, animaciniai filmai ir kt.). Šių metodų taikymas ugdant vaikų gebėjimus atliepia jų poreikius. Taip pat vaikai ugdomi per įvairias išvykas (muziejus, planetariumas, teatras, ūkis ir kt.). Šios ugdymosi formos vaikams suteikia daug teigiamų emocijų, naujų įspūdžių.

IV.2. Ugdymosi priemonės

Ugdymosi turinio įgyvendinimui kuriama vaikų poreikius ir galimybes atitinkanti, į ugdymo tikslus orientuota saugi aplinka su reikalingomis ugdymosi priemonėmis.

Įstaigos siekiamybė, kad ugdymo(si) priemonės:

- 🍃 skatintų ikimokyklinio amžiaus vaiko patirties plėtojimąsi ir naujos kaupimą;
- 🍃 tenkintų norą žaisti, bendrauti ir bendradarbiauti;
- 🍃 skatintų vaiko aktyvumą veikti, savarankiškumą, saviraišką, kūrybiškumo bei meninės raiškos gebėjimų ugdymąsi;
- 🍃 sudarytų sąlygas išbandyti naujas veiklos formas bei pažinimo būdus (tyrinėti, eksperimentuoti, mokytis spręsti problemas bei kt.);
- 🍃 tenkintų norą naudotis informacinėmis ir kompiuterinėmis technologijomis.
- 🍃 tenkintų vaikams būdingą judėjimo poreikį patalpose ir lauke;
- 🍃 padėtų natūraliai plėtotis vaiko kultūrai, poreikiams, interesams, pomėgiams, nuostatoms.

Ikimokyklinio ugdymo(si) priemonės naudojamos: ikimokyklinio ugdymo grupėje ir lauke (kieme, salėje, lauko aikštelėje). Priemonės naudojamos individualioje ir grupinėje, savarankiškai inspiruotojoje bei pedagogo organizuotoje veikloje.

V. VAIKŲ UGDYMO SI SRITYS

V.1. Aš ir mano kūnas

Vaikui ugdantis tobulėja:

- vaiko asmeninio valgymo ir mitybos įgūdžiai;
- kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;
- saugaus elgesio įgūdžiai;
- taisyklinga kūno laikysena.

Siektina, kad vaikas:

- suprastų, kas padeda būti stipriam ir sveikam;
- palankiai save vertintų, mokėtų tinkamai išreikšti savo emocijas ir jausmus;
- būtų draugiškas, bet atsargiai elgtųsi su nepažįstamaisiais;
- suprastų fizinio aktyvumo naudą sveikatai ir savijautai, stengtųsi aktyviai judėti, žaisti, tai darytų saugiai;
- pratintųsi sveikai maitintis;
- laikytųsi asmens higienos reikalavimų, ugdytųsi savitvarkos įgūdžius.

Ugdymo pasiekimų sritys:

- Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.
- Fizinis aktyvumas.

KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

<i>Vertybinių nuostatų. Noriai ugdomosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos 1,5 - 3 metai
<p>Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Savarankiškai valgo, laiko šaukštą, geria iš puoduko. Gerai sukramto maistą, pavalgę keliasi nuo stalo. Įsidėmi ir žino savo vietą prie stalo. Mokosi nusišluostyti nosytę nosine ir ją išmesti į šiukšlių dėžę. Žaidžia su žaislais ir lėlėmis lyg su gyvais: glosto, maitina, migdo, nešioja, vežioja, myluoja, maitina (naudoja žaislinius indus bei įrankius) ir pan. Mėgdžioja suaugusiuosius, jų judesius, veiksmus, balsą, kalbėjimo, bendravimo manierą, ketinimus, elgesį, atkuria ne tik čia pat patirtus, bet ir anksčiau matytus, išgyventus įspūdžius. Žaidžia žaidimus susijusius su kūno dalimis, vardų įsiminimu, naudoja mažybinius vardus.

	<ul style="list-style-type: none"> Klausosi įvairių įrašų, pasakų, dainelių, įtvirtinančių kasdienio gyvenimo įgūdžius. Varto knygeles apie žmogaus kūno sandarą, klausosi (bando kartoti) skaitomų eilėraščių. Priminus stengiasi pažinti savo drabužius, mėgina apsivilkti, drabužėliais rengia lėles. Paveikslėliuose atpažįsta drabužius, juos pavadina, bando sagstyti drabužių sagas. Žaidžia žaidimus su sagomis, pasiima žaislus ar daiktus, pažįsta savo batus, bando apsiauti. Bando varstyti batų raištelius, žaidžia žaidimą "Pabandyk suvarstyti".
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Noriai rengia, šukuoja, prausia lėles. Žaidžia žaidimus su didaktinėmis priemonėmis (segiojimas, rišimas, varstymas). Tyrinėja, dėlioja paveikslėlius „Kada kaip rengiamės?“. Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose (pvz. „Kodėl reikia plauti rankas?“ „Kaip elgtis gatvėje?“ ir t.t.). Domisi ir kuria plakatus „Sveikas maistas“, „Blogi įpročiai“, „Kur kreiptis pagalbos?“ ir pan. Pradeda domėtis žmonių tvarkymosi, gražinimosi paslaptimis. Su tėveliais kuria „Sveikuolių receptus“. Žaisdamas su lėlėmis ar kitais žaidimais rūšiuoja maisto produktus (jų paveikslėlius) į naudingus ir vengtinus. Dengia stalus, ragauja įvairių patiekalų, gamina nesudėtingus valgius, stebi. Ugdosi mandagaus elgesio prie stalo įpročius, mokosi naudotis stalo įrankiais, servetėle, kalbasi tik sukramčius maistą. Žaidžia vaidmeninius žaidimus „Svečiuose“, „Šeima“. Žaidžia loto, siužetinius žaidimus, klausosi skaitomų istorijų, vaidina. Domisi žurnalais, plakatais, bukletais, aktyviai dalyvauja viktorinose. Žiūri animacinius filmukus, klausosi pamokančių istorijų, diskutuoja, aptaria, vertina. Pratinasi tvarkytis, tyrinėja, naudojami asmens higienos priemonėmis, plaunasi rankas, šluostosi, šukuojasi, atsiriša ir užsiriša batų raištelius, susisagsto drabužius, susijuosia diržą. Dalyvauja sveikatos ugdymo akcijose, savaitėse, šventėse, pramogose, dienose. Pasivaikščiojimo metu stebi, kaip žmonės elgiasi eidami per gatvę, įvardija šviesoforo spalvas ir papasakoja kuri ką reiškia,

	<p>kaip reikia elgtis; pažįsta kelio ženklus rodančius pėsčiųjų perėją.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kalbasi apie tai, kaip pasielgti pasimetus, pavyzdžiui, paprašyti pagalbos suaugusiųjų. Geba paaiškinti apie tai, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, pavyzdžiui, niekur neiti su jais, pasikviesti suaugusius.
--	---

FIZINIS AKTYVUMAS

<i>Vertybinė nuostata: noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
	1,5 – 3 metai
<p>Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Orientuojasi įprastoje erdvėje, susipažįsta, kur išdėlioti žaislai, daiktai, juos susiranda ir pasiima. Noriai vežioja, stumdo, tempia, bėgioja su balionais, vėjo malūneliais, domisi riedančiais ir prisukamais žaislais. Paskatintas bando lipti, suptis sūpynėmis, padedant ar pats nusileidžia nuo čiuožyklos. Bando važiuoti triračiu. Žaidžia su kamuoliu, juda ar sustoja po signalo, juda nurodyta kryptimi. Bando nušokti nuo paaukštinimo. Pralenda pro lanką, pasuoletę, virvę, kėdutę. Šokinėja abiem (viena) kojomis. Stengiasi išlaikyti pusiausvyrą. Stovi ir vaikščioja ant pirštų galų, užlipa ir nulipa laipteliais statant vis kitą koją. Užlipa ant suoločio, dėžės, kėdės. Spiria ir meta kamuolį, ridentą, gaudo, spardo. Geba atlikti judesius susikibus rankomis (trypti kojomis, žaisti „Traukinuką“ ir kt.). Skambant muzikai aktyviai juda, šokdina žaislus, naudoja įvairius judesius. „Groja“ koki nors instrumentu. Atlieka ritmo pratimus, naudoja įvairius daiktus: kaladėles, smėlio, žvyro pripiltas dėžutes, pagaliukus ir kt. Ritmiškai eina, ploja, trepsi (rateliai).

	<ul style="list-style-type: none"> 🍃 Imituoja įvairius judesius („Kiškutis šoka“, „Meškutė eina“, „Paukštelis skrenda“).
	<p>3 - 6 metai</p>
	<ul style="list-style-type: none"> 🍃 Domisi, koks laisvalaikio praleidimas naudingas sveikatai, o koks žalingas. 🍃 Atlieka atsipalaidavimo pratimus, žaidžia ramius ir judrius žaidimus, kaitalioja ramią ir judrią veiklą. 🍃 Mokosi atlikti įvairius kvėpavimo pratimus. 🍃 Žaidžia pirštukų žaidimus, klausosi kūrinėlių apie sveikatą ir poilsį, mokosi sudaryti savo dienos režimo knygelę. 🍃 Paskatinti kuria mankštos judesius pagal muzikos fonogramą, rungtyniauja estafečių pagalba, žaidžia komandinius žaidimus. 🍃 Dalyvauja įvairiose sportinėse pramogose: traukia virvę, numušinėja kėglius, spardo kamuolį į vartus, gauda kamuolį vartuose, meta kamuolį į krepšį. 🍃 Dalyvauja orientacinėse varžybose, sporto šventėse, važinėja dviratukais, paspirtukais, riedučiais, triratukais, rogutėmis. 🍃 Laipioja lauko kopetėlėmis įvairiu tempu ir įvairiais būdais. 🍃 Peršoka per nedidelę kliūtį, šokinėja abiem kojomis judant pirmyn, šokinėja iš lanko į lanką, nušoka nuo paaukštino. 🍃 Rideną kamuolį vienas kitam iš įvairių padėčių, meta kamuolį į viršų, į žemę ir sugauna, mēto kamuolį vienas kitam ir gauda, atmušinėja kamuolį dešine ir kaire rankomis po kelis kartus iš eilės, ridena kamuolį į vartus, į daiktus. 🍃 Ropoja keturpėsčiomis, šliaužia suoleliu prisitraukiant rankomis. 🍃 Vaikščioja tiesiai nedidelėmis grupelėmis, visa grupė, vaikščioja vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, vaikščioja poromis, susikabinus rankomis, keičiant kryptį, vaikščioja tarp dviejų nubrėžtų linijų, dideliu ratu, susikabinus rankomis, tarp išdėstytų daiktų. 🍃 Žaidžia sportinius žaidimus lauke ir salėje, pavyzdžiui, mažąjį futbolą, krepšinį ar tinklinį. 🍃 Rytinių mankštų metu atlieka įvairius fizinius pratimus ar judesius pagal muziką, imituoja gyvūnų ar pačių sugalvotus fizinių pratimų judesius. 🍃 Atlieka pratimus taisyklingai kūno laikysenai formuoti: stovint, sėdint. 🍃 Darant įvairius darbelius kerpa žirklėmis, piešia, kopijuoja, apvedžioja. Brėžia tiesias pasvirusias linijas, kopijuoja spausdintines raides, ornamentus.

V.2. Kas aš

Vaikui ugdantis tobulėja:

- jausmų raiška tinkamas būdais, suvokimas ir jų pavadinimas, atpažinimas, tinkamas į juos reagavimas;
- gebėjimas nusiraminti ir atsipalaiduoti ir laikytis susitarimų, taisyklių;
- pozityvus savęs vertinimas;
- bendrumo su šeima, grupe jausmas, tautinio tapatumo jausmas.

Siektina, kad vaikas:

- turėtų supratimą apie save, suvoktų, kad augdamas jis keičiasi ir tobulėja;
- tinkamai bendrautų ir bendradarbiautų su kitais;
- mokėtų elgtis artimiausioje aplinkoje, gerbtų kitų žmonių jausmus, toleruotų jų pomėgius, gebėjimus, įpročius, charakterio savybes, išvaizdos ar elgesio skirtumus ir panašiai;
- laikytųsi tam tikrų socialinio gyvenimo taisyklių ir tradicijų, pareigų grupėje, šeimoje;
- ugdytųsi tautinį ir kultūrinį tapatumą, pilietiškumą, domėtųsi kitomis kultūromis ir jas gerbtų.

Ugdymo pasiekimų sritys:

- emocijų suvokimas ir raiška;
- savireguliacija ir savikontrolė;
- savivoka ir savigarba;
- tautinis tapatumas.

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

<i>Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į	1,5 – 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Jaučiasi saugiai, kai juo pasirūpina. Tyrinėja save veidrodyje, kuriame mato ir atpažįsta savo emocijas. Bendrauja žaidžiant vienas šalia kito. Kartu su suaugusiuoju varto knygutes, kuriose veikėjai yra skirtingų nuotaikų, dainuoja skirtingų nuotaikų daineles. Sekdamas suaugusiojo pavyzdžiu sužino kaip reikia reaguoti į kito vaiko emocijas: jei džiaugiasi, džiaugtis kartu, jei liūdi, verkia - paguosti, nuraminti, duoti žaislą. Žaidžiant mokosi atsiprašymo ir susitaikymo ritualų.
	3 – 6 metai

kitojausmus.	<ul style="list-style-type: none"> Naudoja suaugusiojo pasiūlytas idėjas nuotaikoms ir jausmams tyrinėti. Parodo visus jausmus, kad būtų galima pastebėti, kada vaikui reikia pagalbos, ir jam padėti. Varto knygeles apie įvairius jausmus ir jų išraišką. Žaidžia žaidimus, skatinančius tyrinėti ar imituoti kitų žmonių nuotaiką. Žaidžia žaidimus, kuriuose galėtų išreikšti savo jausmus įvairiais būdais: dainuojant, šokant ir t.t. Žaidžia vaidmenų žaidimus. Tarpininkauti, kai vaikai išreiškia sunkius jausmus. Išsako, kas juos džiugina, liūdina, pikcina, kodėl? Nesivelia į muštynes, praneša auklėtojais apie konfliktą. Aptaria, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda.
--------------	---

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

<i>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Veikia saugioje, mažai kintančioje aplinkoje, kurioje būtų įvairiausių žaislų, priemonių. Išreiškia įvairias savo emocijas. Suaugusiajam padedant suvokia kaip į išreikštus poreikius reaguoti nuosekliais, pastoviais veiksmais, intonacijomis, žodžiais. Suaugusiajam paaiškinus, supranta, kaip reikėtų elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. Žinoti ir taikyti kiekvienam vaikui priimtina dienos ritmą, jam priimtinus nusiramavimo būdus. Vartoja žodžius, pasako, ko jie nori, o ne fizinę jėgą. Išklauso suaugusiojo pasiūlytus elgesio būdus, kaip spręsti kylančius konfliktus. Pastebėti ir pagirti vaiką, kai jis atsižvelgia į suaugusiojo prašymą ir nepažeidžia susitarimų.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Žaidžia žaidimus, padedančius mokytis spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį kaip jas spręsti. Kalbasi apie tinkamus emocijų raiškos būdus.

	<ul style="list-style-type: none"> Aptaria kasdienės elgesio taisykles grupėje, kurių stengiasi laikytis. Kartu sukuria jiems priimtina paskatinimų sistemą už taisyklių ir tvarkos laikymąsi, pagalbą auklėtojiui. Žaidžia su žaislais, kurie padėtų jiems suvaldyti emocijas. Stengiasi patys spręsti problemas be suaugusiojo pagalbos. Klausosi terapinių pasakų, kalbasi apie tinkamas išėjis iš konfliktinių situacijų. Įvardija sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą. Žaidžia kovos žaidimus, nusistato ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi, aiškinasi skirtumus tarp kovinių žaidimų ir peštynių tikrovėje. Stengiasi laikytis tvarkos ir susitarimų.
--	--

SAVIVOKA IR SAVIGARBA

<i>Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
<p>Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Žaidžia įvairius žaidimus, atranda savo kūno galimybes, vartoja kūno dalių pavadinimus. Išreiškia savo norus jam priimtinais elgesio būdais. Bendrauja, žaidžia su kitais vaikais, tinkamose situacijose stengiasi paminėti kito vaiko vardą ir lytį. Kasdienėje veikloje dažnai įvardija daiktus, kurie priklauso jam. Pasakoja apie tai ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės. Džiaugiasi savo ir kitų darbais, parodo juos tėveliams.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Žaidžia žaidimus: „Kas aš esu?“, „Mano kūnas“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“, „Mano ir kitų pomėgiai“, „Mano ir kitų jausmai“. Pastebėti, jei vaikai nepakankamai save vertina, visada pasidomėti, kas atsitiko? Dažnai kartoti, kad vaikai yra ypatingi ir svarbūs kitiems grupėje. Tyrinėja savo šeimos, kitų žmonių gyvenimo būdą. Kalba ir pasakoja apie savo šeimas, tėvelių darbus, šventes, noriai dalyvauja šeimos dienose darželyje. Kalbasi apie tai, kas yra gerai, o kas blogai. Džiaugiasi, kai įvairios veiklos metu yra pagiriamas jis ir jo gebėjimai. Pozityviai reaguoja į savo klaidas.

TAUTINIS TAPATUMAS

Vertybinių nuostatų:	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
Vaikas suvokia savąją tapatybę gimtojoje aplinkoje, ją identifikuodamas su šeima. Joje jis įgyja gimtosios kalbos pradmenis, sužino savo šeimos kilmę, tradicijas, pradeda suvokti savo tautinę priklausomybę ir tautinio tapatumo jausmą.	1,5 – 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Klausosi lietuvių liaudies pasakų, dainuoja lietuvių liaudies dainas, lopšines, žaidžia įvairius lietuvių liaudies žaidimus. Kartoja dainelių, eilėraščių, žaidimų, pasakėlių tekstų garsus, žodžius. Varto fotoalbumus apie Lietuvos gamtą, Lietuvoje gyvenančius gyvūnus ir paukščius. Puoselėja norą saugoti ir globoti gamtą, grožėtis jos spalvų ir formų įvairove, domisi juos supančia aplinka. Susipažįsta su Lietuvos simboliais. Pagal galimybes susipažįsta su senoviniais daiktais, juos išbando. Susipažįsta su liaudies instrumentais. Švenčia tradicines tautines šventes.
	3 – 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Noriai veikia etnokultūrinėje aplinkoje. Dainuoja liaudies dainas, žaidžia tradicinius žaidimus, klausosi lietuvių liaudies pasakų. Domisi šeimos tradicijomis ir apie jas kalba. Domisi gamtine ir socialine aplinka, stebi artimiausius objektus, kraštovaizdžius, augalus, gyvūnus, statinius, paminklus ir kt. Susipažįsta su Lietuvos simboliais (vėliava, herbu, himnu), svarbiomis valstybės vietomis (Seimo rūmais, Valdovų rūmais, Prezidentūra, TV bokštu), įžymiomis pilimis, paminklais (Gedimino pilimi, Raudonės pilimi, Birutės kalnu, Kryžių kalnu ir kt.). Tyrinėja Lietuvos žemėlapi, atranda savo gimtą miestą, įsimintinas vietas, upes, ežerus ir kt. Žiūri vaizdo įrašus apie Lietuvoje švenčiamas tradicines šventes, varto fotoalbumus apie gamtą, dalinasi įspūdžiais apie tai ką pamatė. Švenčia lietuvių tradicines šventes, susipažįsta su jų šventimo tradicijomis ir papročiais. Susipažįsta su senoviniais miesto ar kaimo pastatais, etnografinėmis sodybomis, reikmenimis bei įrankiais, buitimi, senaisiais darbais ir amatais, grožisi tautodailės ornamentais puoštais buities daiktais, drabužiais, audiniais. Vyksta į netolimas edukacines pažintines išvykas.

V.3. AŠ IR KITI

Vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais;
- gebėjimas užmegzti ir palaikyti partneriškus santykius su pedagogais, geranoriškus santykius su bendraamžiais;
- žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais;
- domėjimasis rašytiniais ženklais, simboliais ir jų reikšmėmis;
- domėjimasis skaitymu, rašymu, raidžių bei žodžių rašinėjimas, įvairių simbolių braižymas ar piešimas;
- aplinkinių kalbėjimo, skaitymo klausymasis;
- natūralus vaiko kalbėjimas su suaugusiaisiais ir vaikais apie savo patirtį, išgyvenimus, apie supančią aplinką, jos objektus, įvykius;
- kalbėjimas laikantis kalbos taisyklių.

Siektina, kad vaikas:

- norėtų bendrauti ir bendradarbiauti;
- tinkamai, geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su kitais, mokyti spręsti nesutarimus;
- gebėtų klausyti, suprasti kitus ir išreikšti save, kalbėtų laikantis kalbos taisyklių;
- domėtųsi knygomis, rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu;
- atpažintų ir rašintų raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradėtų skaitinėti.

Ugdymo pasiekimų sritys:

- Santykiai su suaugusiaisiais;
- Santykiai su bendraamžiais;
- Sakytinė ir rašytinė kalba.

SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS

<i>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos 1,5 – 3 metai
<p>Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Verkia atsiskirdamas nuo tėvų, tačiau padedamas pedagogo pamažu nurimsta ir įsitraukia veiklą. Atpažįsta juo besirūpinantį suaugusįjį, džiaugiasi jį pamatęs, atsako jam kalbinamas, žaidinamas, siekia būti greta. Vaikas parodo prierašumą suaugusiajam, kuris juo rūpinasi. Mėgsta žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdžioja jo žodžius, veiksmus. Prieš ką nors darydamas pažiūri į suaugusiojo veidą, laukdamas pritarimo ar nepritarimo ženklų. Bijo nepažįstamų žmonių, nežinomos aplinkos, neįprastų

jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.	žaislų. Drašiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria.
	3 - 6 metai
	 Grupėje jaučiasi saugus, rodo pasitikėjimą grupės auklėtojais, supranta jų jausmus, bendradarbiauja su jais: guodžiasi, kalbasi, klausia, tariasi. Paklaustas, suaugusiajam pasako savo nuomonę. Dažniausiai stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus. Mėgsta ką nors daryti kartu su suaugusiuoju. Kalbasi, ką nors veikia su nepažįstamais žmonėmis, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese. Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie saviją ir elgesį. Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas - atsiklausia, derasi, pasako, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų. Dažniausiai laikosi sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų, pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, išsigandęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam. Drašiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme. Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei. Tariasi, diskutuoja su jais dėl dienotvarkės ir elgesio taisyklių, teikia pasiūlymus, stengiasi laikytis susitarimų, nors kartais su suaugusiuoju bendrauja priešišškai. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę, neįžeidžiant kitų. Kuria elgesio grupėje taisykles. Laikosi tvarkos, kontroliuoja savo elgesį. Vaikui supykus, pedagogo skatinamas kalba apie tai, kas jį supykė, padedamas randa tinkamą išeitį, nusiramina. Išsako savo nuomonę visais aktualiais gyvenimo grupėje klausimais. Kalba, kuo naudingos elgesio taisyklės, kodėl būtina jų laikytis, kas nutinka, kai jos pažeidžiamos. Kalba apie tinkamą

	<p>bendravimą su tėvais, broliais ir seserimis.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✔ Pasitiki pedagogais, artimaisiais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi.
--	--

SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
<p>Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariasi, supranta kitų norus), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	1,5 – 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> ✔ Žiūri į kitus kūdikius, patinka būti šalia kitų vaikų, juos liečia, mėgdžioja jų veido išraišką, veiksmus. ✔ Žaidžia greta kitų vaikų, stebi jų veiklą. Jiems šypsosi, mėgdžioja jų judesius, veiksmus, ką nors pasako. Gali duoti žaislą kitam, jį imti iš kito, tačiau supykęs gali atimti žaislą iš kito, jam suduoti. ✔ Ieško bendraamžių draugijos. Žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku, trumpam įsitraukia į kito vaiko žaidimą. ✔ Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbasi su kitu vaiku, pakaitomis atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. ✔ Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui.
	3 – 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> ✔ Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus (kviečia žaisti, priima, prašosi priimamas į žaidimą). ✔ Žaidžia mėgdžiodamas kitus vaikus, supranta jų norus, stengiasi suprasti kita kalba kalbančio vaiko sumanymus. Tariasi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. Padedant suaugusiajam, palaukia savo eilės, dalijasi žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą. ✔ Gali turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimų partnerius. Su jais lengvai susipyksta ir susitaiko. ✔ Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. ✔ Geranoriškai veikia kartu su kitais, siūlo savo sumanymą ar priima kitų sumanymą, fantazuoja. Tikslingai atsineša žaislą iš namų bendram žaidimui su žaidimo draugu. Paprašius kitam vaikui, duoda pažaisti savo žaislu arba žaidžia juo paeiliui. Noriai žaidžia su vaikais iš kitos kultūrinės ar socialinės aplinkos, natūraliai priima vaikų skirtumus. Gali padėti kitam vaikui. Pats randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdą arba prašo suaugusiojo pagalbos.

	<ul style="list-style-type: none"> Gali turėti draugą arba kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius. Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, stengiasi palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų ir veiklos. Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų teisę žaisti pačiam. Siekdamas rasti kompromisą, įsitraukia į derybų procesą. Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Supranta, koks elgesys yra geras ar blogas ir kodėl. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.
--	---

SAKYTINĖ KALBA

Vertybinių nuostatų: nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	
Esminis gebėjimas	Veiksenos 1,5 - 3 metai
Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	<p>KLAUSYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Įdėmiai klausosi suaugusiojo. Skiria griežtą ir malonų kalbinančio suaugusiojo toną. Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus. Džiaugiasi įvairiais garsais ir ritmais. Supranta savo ir artimųjų vardus, artimiausios aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimus. Supranta veiksmų pavadinimus, geba veiksmams atsakyti į klausimus. Klausosi ir kalba, mimika, gestais reaguojama į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. Mokosi suprasti vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, nesudėtingus trumpus tekstus: žaidimus, eilėraščius, pasakas, pasakojimus, su dienvakarėmis susijusius paaiškinimus, prašymus, paprastus klausimus. Kartoja paprastus naujus žodžius. Išklauso ir mokosi suprasti suaugusiojo prašymus, du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių. <p>KALBĖJIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius: daug

	<p>čiauška, kartoja, mėgdžioja jam tariamus garsus ir skiemenis.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vartoja kelis trumpus žodelius objektams, veiksams įvardyti, norams išsakyti, palydi juos judesiu. Noriai dalyvauja pokalbiuose. Dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose: mėgdžioja, pakartoja žodelius, veiksmus. Dviejų trijų žodžių sakiniiais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus dainelių, eilėraščių, žaidimų, pasakėlių tekstų garsus, žodžius, frazes, juos papildydamas kūno kalba, kurių metu šokinėja, pliaukši delnais, šoka. Kalba ir klausinėja kelių žodžių sakiniiais apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. Pradedama mėgdžioti suaugusiųjų kalbėsena. Sako „ačiū“, „prašau“. Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir girdėjo, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos. Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus. Kartu su suaugusiuoju deklamuoja eilėraščius, užbaigia žinomas pasakas, eilėraščius. Nusako aplinkos reiškinių savybes, ieško įvykių priežasčių ir pasekmių, pasakoja apie tai, kas vyksta ar vyko aplink vaiką. Kalba vartodamas mandagumo žodelius. Įvairiose bendravimo situacijose pasakoja apie save, apie tai, ką jis veikia, ko nori, ką mėgsta, Deklamuoja eilėraščius, užbaigia žinomų pasakų, eilėraščių frazes. Kartoja girdėtus eilėraščius, dainuoja daineles, žaisti žaidimus.
	3 - 6 metai
	<p>KLAUSYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. Išklauso, pradeda suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Atkreipia dėmesį į kita kalba kalbančius aplinkinius. Stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius, klausosi gyvai, įrašų. Žaidžia žaidimus, susijusius su pasakojimo tekstu, jį

ilustruoja, inscenizuoja.

- 🍃 Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme.
- 🍃 Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius.

KALBĖJIMAS

- 🍃 Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius.
- 🍃 Kalba, pasakoja apie tai, ką mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato, vartodamas elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius.
- 🍃 Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Padedant atpažįsta žodyje kelis atskirus garsus.
- 🍃 Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių, pasakojimą palydėdamas gestais ir mimika.
- 🍃 Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja. Kalbėdamas žiūri į akis.
- 🍃 Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai siedamas su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiniais. Vartoja įvairią techniką, transporto priemones bei prietaisus įvardijančius žodžius. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį.
- 🍃 Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveiksmius, prielinksnius ir kt.). Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose.
- 🍃 Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštukus, inscenizuoja. Deklamuoja skaitomų pasakų eiliuotus intarpus.
- 🍃 Kalba natūraliai, atsižvelgdamas į bendravimo situaciją, išsakydamas savo patirtį, norus, svajones, svarstymus, kalba apie problemų sprendimą, vartoja mandagumo bei vaizdingus žodžius. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku,

suaugusiuoju. Garsiai svarsto savo planuojamos veiklos eigą, praneša apie tai draugui, grupei draugų, visai grupei. Klausinėja apie tai, kas išgirsta, matyta, sugalvota, pajausta.

- 🍃 Pasakoja, kalba apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardydamas įvairias detales, savybes, būsenas, vartodamas naujai išgirstus sudėtingesnės sandaros žodžius.
- 🍃 Kalba taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis. Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. Skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių.
- 🍃 Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD). Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoja savo sukurtus kūrinius, žaidžia prasmingais ir beprasmingais žodžiais, bando juokauti. Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt.
- 🍃 Įvairiose bendravimo situacijose su draugais ir suaugusiaisiais, vartoja elementarius mandagumo žodžius.
- 🍃 Pasakoja apie dabartinę ir buvusių veiklą, esamus ir buvusius išgyvenimus, vartojant girdėtus naujus žodžius.
- 🍃 Kalba taisyklingų konstrukcijų sakiniais, taisyklingai tariant gimtosios kalbos garsus.
- 🍃 Kalba apie nutikimą, patirtį, prisimindamas kuo daugiau įvykių aplinkybių, detalių.
- 🍃 Žaidžia žodžiais, juos trumpina, įvairiai jungia. Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose. Su atpažintu garsu sugalvoja naujų žodžių.
- 🍃 Žaidžia klausimų - atsakymų rimavimo reikalaujančius žaidimus.
- 🍃 Kuria eilėraščius, istorijas, pasakas.
- 🍃 Klausinėja, diskutuoja tarpusavyje ir su auklėtoja. Pratinasi reikiamą informaciją perduoti kitiems.
- 🍃 Kuria pasakojimus apie nekasdienius, fantastinius nuotykius, personažus, vartoja išgalvotus žodžius, kalbą. Žaidžia įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, dainuoja ritmines daineles, ieško aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda arba baigiasi nurodytu garsu.
- 🍃 Išmėgina kalbinės raiškos priemones kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant.

RAŠYBINĖ KALBA

Vertybė nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	
Esmenis gebėjimas	Veiksenos
<p>Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<p>1,5 - 3 metai</p>
	<p>SKAITYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> 🍃 Vartinėja, žiūrinėja paveikslėlių knygeles, žiūrinėja paveikslėlius. Palankiai reaguoja į knygelėlių skaitymą (vartymą) kartu su suaugusiais. 🍃 Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, piršteliu juos rodo. Pradeda atpažinti jo mėgstamas knygeles, nori, kad jas jam paskaitytų. Kartais knygelę laiko taisyklingai. Reaguoja į skaitomą tekstą. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. 🍃 Vartydamas knygeles, dėmesį skiria ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašo paskaityti. Sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadinama. Pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius. 🍃 Kalbinamas, pasakoja apie tai, kas vyksta, dalijasi savo patirtimi, įspūdžiais. <p>RAŠYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> 🍃 Stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, brauko jomis įvairias linijas. 🍃 Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape, kraigloja vertikalias ir horizontalias linijas.
	<p>3 - 6 metai</p>
	<p>SKAITYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> 🍃 Įvairioje bendravimo aplinkoje varto žurnalą, knygą, bukletą ar skrajutę. Domisi suaugusiojo skaitomu tekstu. 🍃 Domisi skaitymu. Vaizduoja, kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta. Skaito knygelėlių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipia dėmesį į raides, simbolius (grafinius vaizdus) aplinkoje, pradeda jais manipuliuoti įvairioje veikloje. 🍃 Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką. Supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. 🍃 Pasakoja žiūrėdamas į paveikslėlius. 🍃 Žaidžia su kalbos garsais, kuria istorijas, pasakas. Pavadinama savo sukurtas knygeles, nupieštus piešinius,

sugalvoja tekstus.

- 🍃 Sugalvoja pavadinimus paveikslėliams, knygelėms. Įvardija skaitomo teksto veikėjų bruožus, daiktų, veiksmų savybes.
- 🍃 Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinėja. Pradedą suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Pradedą skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažįsta parašytą žodį, kaip atskirų raidžių junginį.
- 🍃 Atpažįsta artimiausioje aplinkoje esančius įvairius simbolinius ženklus, skaitinėja įvairias trumpas iškasas.

RAŠYMAS

- 🍃 Domisi įvairiomis rašymo priemonėmis. Manipuliuoja raidėmis ir simboliais (grafiniais vaizdais) įvairioje veikloje. Kevezonėse ir piešiniuose piešia realių raidžių elementus ir raides.
- 🍃 Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama, bukletas ir pan.). Kuria skelbimus, sveikinimus, kvietimus, dienotvarkę, orų prognozes suvestines ir kt.
- 🍃 Kuria žodinius laiškus, telegramas, pranešimus, žinutes. Sukurtą tekstą perteikia įvairiais simboliais.
- 🍃 Kopijuoja reikiamus žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygoje, bukletuose, žurnaluose, laikraščiuose, iškasose.
- 🍃 „Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus, iliustracijose parašydamas nukopijuotas raides, žodžius. Kuria ir gamina rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniiais, žodžiais, raidėmis. Braižo ir aiškina planus, schemas, grafikus.
- 🍃 Įvairiais simboliais perteikia informaciją apie save, kitus, aplinką.
- 🍃 Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raides.
- 🍃 Veria vardo, pavardės raidžių karolius. Ieško aplinkoje žodžių, kuriuose yra vaiko vardo raidės.
- 🍃 Spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Piešiniuose, po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą. Rašo nepaisydamas žodžių darybos ir jų dėstymo eilutėje ar puslapyje taisyklių.

V.4. AŠ IR PASAULIS

Vaikui ugdantis tobulėja:

- 🍃 socialinės ir gamtinės aplinkos pažinimas;
- 🍃 domėjimasis aplinka, tyrinėjimas naudojant pojūčius, atrastų, sužinotų dalykų aptarimas;
- 🍃 gebėjimas vartoti skaičius ir matematinius simbolius daiktų kiekiui žymėti, pastebėti dėsningumus, sudaryti įvairias sekas, tapatinti, grupuoti, klasifikuoti daiktus;
- 🍃 gebėjimas matuoti, daikto vietos ir padėties erdvėje, laiko tėkmės suvokimas;
- 🍃 sprendimų, išeičių paieška ir tinkamiausio sprendimo pasirinkimas bei įgyvendinimas, pasekmių, panaudojus sprendimą, stebėjimas ir apmąstymas;
- 🍃 numatymas, ko nori išmokti ir gebėjimas apmąstyti, ko išmoko.

Siektina, kad vaikas:

- ☀️ domėtusi socialine, kultūrine, gamtine aplinka, norėtų ją tyrinėti ir pažinti;
- ☀️ kauptų žinias apie aplinką, jos raidą, aplinkos pažinimo būdus, savo šeimą, suvoktų savęs, kaip bendruomenės narį, žinotų savo teises bei pareigas;
- ☀️ domėtusi, norėtų pažinti, išsiaiškinti, kas ir kodėl vyksta;
- ☀️ ieškotų informacijos ir tyrinėtų aplinką pojūčiais (klausa, rega, uosle, lytėjimu, ragavimu), mąstymu, vaizduote; naudotų įvairius būdus pasauliui pažinti ir tyrinėti – stebėjimą, bandymą, modeliavimą ir kt.;
- ☀️ skirtų pagrindines objektų savybes (spalvas, formas, dydį, skaičių, masę), gebėtų juos klasifikuoti pagal tam tikrą požymį: skaičiuoti, matuoti, sverti, grupuoti, lyginti, stengtųsi suprasti, iš ko sudaryti aplinkos objektai, kaip jie keičiasi; susietų reiškinius priežasties – pasekmės ryšiu, prisimintų, apmąstytų ir interpretuotų savo įspūdžius ir patirtį, kritiškai analizuotų informaciją, ją tikslintųsi;
- ☀️ mąstytų, samprotautų, remiantis informacija, spręstų problemas, nusakytų pasaulį kalba, vaizdais, simboliais ir kitomis priemonėmis.

Ugdymo pasiekimų sritys:

- 🍃 aplinkos pažinimas;
- 🍃 tyrinėjimas;
- 🍃 skaičiavimas ir matavimas;
- 🍃 problemų sprendimas;
- 🍃 mokėjimas mokytis.

APLINKOS PAŽINIMAS

<i>Vertybinė nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
<p>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Susipažįsta su darželio, grupės aplinka, joje orientuojasi. Išbando daiktus kaip įrankius, juos pavadina. Parodyti vaikui, kaip tai daryti, įvardyti, kas daroma, taip mokant pavadinti veiksmą. Stebi ir pavadina augalus ir gyvūnus, esančius artimiausioje aplinkoje. Padedant suaugusiajam prižiūri kambarinį augalą, naminių gyvūnelį. Mokosi savo kūno dalių pavadinimų, įvardina jų paskirtį ir priežiūrą. Varto knygeles, enciklopedijas, fotoalbumus. Renka gamtinę medžiagą.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Veikdamas pažįsta socialinę aplinką, stebi artimiausius objektus. Stebi augalus ir gyvūnus gamtoje ir namų (ūkio) aplinkoje, žiūri paveikslėlius ir klausosi pasakojimų apie naminius ir laukinius gyvūnus, patys dalyvauja juos prižiūrint. Stebi dienos orus, metų laiką ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta. Stebint susipažįsta su įvairiais gamtos reiškiniais. Išvykų į gamtą, muziejus, ūkius, tėvų darbovietes metu, atlieka nedideles užduotis, ką turėtų pastebėti, ko paklausti. Tyrinėja žemėlapius, gaublj. Susipažįsta su atliekų panaudojimo galimybėmis ir gamina įvairius darbelius iš jų. Žaidžia stalo žaidimus, loto. Varto žurnalus, knygeles, enciklopedijas, fotoalbumus. Renka gamtinę medžiagą. Dalyvauja tradicinėse šventėse.

TYRINĖJIMAS

<i>Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Vaikas aktyviai tyrinėja aplinką, suaugusieji padeda, bet

<p>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>netrukdo, nepertraukia.</p> <ul style="list-style-type: none"> Liesdamas tyrinėja įvairias medžiagas, formas. Žaidžia su daiktais ir žaislais, kurie skatina atlikti tiek stambiuosius, tiek smulkiuosius motorikos judesius. Naudoja ir vysto(si) įvairius gebėjimus, pvz., klausyti, stebėti, prisiminti, kalbėti, aptarti, kas vyko (reflektuoti), priimti sprendimus. Manipuliuoja kiekiais, nuo vientiso prie dalių ir atgal. Varto knygas ir žiūrinėja paveikslėlius apie įvairius kasdienio gyvenimo aspektus.
	3 - 6 metai
<ul style="list-style-type: none"> Tyrinėja gamtos ir socialinės aplinkos objektus, jų kaitą, savybes. Stebi ir apibūdina daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes ir bruožus, piešia ar konstruoja įsivaizduojamus daiktus. Atlieka nesudėtingus bandymus, stebi prietaisų veikimą. Suskaičiuoja, prognozuoja. Naudoja knygas, paveikslus, plakatus, žemėlapius, kuriais gali remtis pagrįsdami savo požiūrį. Bando patys ieškoti atsakymų į iškilusius klausimus knygoje, internete, jeigu mato, kad nepavyksta, pasiklausia suaugusiųjų, kurie gali padėti. 	

SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

<i>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
<p>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</p> <p>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėti erdvėje.</p> <p>Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas,</p>	1,5 - 3 metai
<p>Skaičiavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> Žaidžia tuos pačius žaidimus su skirtingų spalvų, dydžių, formų daiktais. Atlieka įvairius veiksmus naudodami skirtingo dydžio ir formos daiktus, įvairiai juos grupuoja. Klausosi teatralizuotų dainelių, pasakų, žaidžia žaidimus, kuriuose kas nors paeiliui daroma, rikiuojama. <p>Matavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> Varto knygeles, kuriose pavaizduoti objektai leidžia samprotauti apie dydžius, formas, spalvas. Pakartoja paveikslėliuose pavaizduotų objektų dydį, formą, spalvą, nusakančius žodžius. 	

ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.	<ul style="list-style-type: none"> Rūšiuoja daiktus. Eksperimentuoja su įvairių formų ir dydžių daiktais, kaladėlėmis.
	3 - 6 metai
	<p>Skaičiavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> Improvizuoja daineles, pasakas, kuriose veikėjai ką nors dalija. Dalyvauja žaidimuose, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojami du trys skirtingi judesių ar garsų elementai, kur vaikas turėtų keisti savo ar daikto padėtį erdvėje ar daryti ką nors tam tikra seka. Pasirenka įdomius ir suprantamus stalo žaidimus, dalomąją medžiagą taip pat veiklą, kurioje dalyvaudamas galėtų lavinti savo mąstymo ir skaičiavimo įgūdžius, formuojasi svarbius tolimesniam matematikos mokymuisi vaizdinius. Aiškina kitiems savo mintis, idėjas apie atliekamus skaičiavimus. Įvairioje aplinkoje pastebi įvairius sekų sudarymo būdus. <p>Matavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> Lygina kasdienėje aplinkoje pasitaikančių daiktų ilgi, aukštį, masę, storį, plotį ir t. t. Formuojasi supratimą, kad daikto ilgis, masė nesikeičia, daiktą suraičius ar sulenkus. Aktyviai dalyvaudamas įvairioje veikloje plečia žodyną, reikalingą judėjimo kryptį, daiktų vietai nusakyti. Žaidžia stalo žaidimus. Karpo, paišo, spalvina įvairias geometrines figūras, iš jų ar piešia (spalvina) figūras, kuria aplikacijas, ornamentus, šventinę atributiką, įvairius daiktus, kuriais galima papuošti aplinką. Aplinkoje ieško daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių pažįstamas, matytas geometrines figūras. Žaidžia žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu. Atkreipia dėmesį į tai, ką galima nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną, savaitę. Dažniau vartoja savaitės dienų pavadinimus.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS

<i>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Stebinti pavyzdį, kartoją būtinus veiksmus su daiktais ir

<p>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo. Suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>būdas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Imasi pagal jų galimybes sudėtingos veiklos. Savarankiškai bando įveikti iššūkį ar problemą. Prireikus pasirenka kelis sprendimo būdus, padedančius įveikti kliūtis.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Klausosi kūrinių apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius ir jų pasekmes. Aptaria vaikų taikytus problemų sprendimo būdus ir jų pasekmes, kad geriau suprastų, kodėl pavyko įveikti sunkumus. Atsako į atviruosius klausimus, padedančius apmąstyti problemą. Vykdo problemines užduotis. Imasi sudėtingos veiklos, eksperimentuoja, tariasi su kitais.

MOKĖJIMAS MOKYTIS

<i>Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
<p>Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Naudoja žaislus, kurie skatintų stumti, traukti, imti, čiupinėti pirštais, kuriais galima įvairiais būdais manipuluoti, esant minimaliai suaugusiojo pagalbai. Pasirenka žaislus ar žaidimus su kuriais lengva veikti, ir tokių, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. Supranta savo galimybes ir apribojimus, tobulina savo gebėjimus individualiu tempu. Inicijuoja žaidimus. Kuria prasmingą ir, kur įmanoma, tikrovišką žaidimo ir darbo kontekstą.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Pasakoja apie tai, ką veikė per dieną ir ko išmoko, ką pastebėjo. Kalbasi apie savo žaidimus, kitą veiklą ir taip plečia savo refleksijos gebėjimus. Naudoja imitaciniams žaidimams tinkamas priemones. Padedant žaidžia sudėtingus žaidimus ir kartu mokosi tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų. Supažįsta su enciklopedijomis, internetu.

V.5. AŠ IR KULTŪRA

Vaikui ugdantis tobulėja:

- emocijų, patirties, minčių, įspūdžių raiška meninėmis priemonėmis ir būdais;
- meninė kūryba ir improvizacija;
- nusiteikimas grožio, meninės kūrybos potyriams bei džiaugsmui, aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta;
- jautrumas grožiui, meno raiškos priemonėms;
- gebėjimai susikonzentruoti ir išradingai plėtoti savo ir suaugusiojo pasiūlytą veiklą;
- susidoroti su kliūtimis siekiant realizuoti sumanymus;
- drąsa veikti, daryti kitaip;
- troškimas fantazuoti, ieškoti netikėtų idėjų ir savo sprendimų.

Siektina, kad vaikas:

- noriai taikytų įvairius meninės raiškos būdus (dailę ir kitas vaizduojamojo meno rūšis, muziką, vaidinimą, šokį);
- noriai kauptų potyrius ir įspūdžius, sėdamasis įkvėpimo meninei raiškai bei kūrybai;
- savarankiškai ar pedagogo padedamas, ieškotų ir naudotų įvairias priemones, kurios padėtų įgyvendinti jo kūrybinius sumanymus;
- išlaikytų dėmesį, išsaugotų svarbią informaciją bei idėjas atmintyje, kurias ateityje galėtų panaudoti įvairiose veiklose ir situacijose, nesutrikūtų nesėkmės situacijoje, didelėmis pastangomis siektų sėkmės;
- būtų drąsus, įgyvendindamas savo kūrybinius sumanymus, improvizuodamas.

Ugdymo pasiekimų sritys:

- meninė raiška;
- estetinis suvokimas;
- iniciatyvumas ir atkaklumas;
- kūrybiškumas.

MENINĖ RAIŠKA

Vertybinė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
	1,5 – 3 metai
Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus,	<p>Muzika ir šokis</p> <ul style="list-style-type: none"> Dainuoja trumpas, vaiko pasauliui artimas dainas, lopšines. Girdėdamas garsus, muziką, krykščia, spygauja iš malonumo, šnekasi su savimi, gurgia, ulba, imituoja girdimus garsus guguodamas, judina rankas ir kojas.

mintis, patirtas
emocijas
muzikuodamas,
šokdamas,
vaidindamas,
vizualinėje
kūryboje.

- Eksperimentuoja su vaikiškais muzikos instrumentais ir garsais.
- Klausosi įvairių stilių muzikos (etninės, klasikinės, džiazo, roko ir kt.) bei įvairių pasaulio garsų.
- Tyrinėja įvairius judesius, naudoja plaštakų, galvos judesius, kykavimus.

Žaidinimai ir vaidyba

- Žaidžia su žaislu ir be jo, stebi suaugusiojo emocingas intonacijas, įvairų tempą, veido mimikas, judesius.
- Tuos pačius žaidinimus, pokštavimus kartoja keletą kartų.
- Klausosi pasakų, stebi kaip galima veikti, pamėgdžioja ir atranda savus veikimo būdus.

Vizualinė raiška

- Stebi suaugusiojo piešimą, lipdymą, ir pats išbando vienokius ar kitokius veiksmus.
- Kuria naudodamasis saugiomis, geros kokybės, minkštomis, ryškiomis dailės priemonėmis ir medžiagomis (vaškinių kreidelių, ryškių spalvų dažų, lipdymo tešlos ir kt.), kad jomis ką nors veikdamas patirtų džiaugsmą.
- Žaidžia, tyrinėja ir eksperimentuoja su dailės medžiagomis ir priemonėmis ant įvairaus dydžio, ilgio, formos ar spalvos, paviršiaus popieriaus, daiktų.

3 - 6 metai

Muzika ir šokis

- Dainuoja įvairaus turinio dainas, imituojant jų tekstą judesiais.
- Žaidžia muzikinius žaidimus, eina ratelius, atliekant nesudėtingus judesius - eiti, bėgti rateliu, suktis po vieną ir už parankių, mojuoti, ploti ir t. t.
- Kuria, improvizuoja dainuojant apie tai, ką jie veikia, žaidžia, mato, girdi.
- Klausosi ne tik vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, bet ir gyvos muzikos. Išsako savo nuomonę po matyto koncerto, muzikinio spektaklio, pramogos ar vakaronės.
- Dainuodamas atlieka įvairius darbus (pvz. piešia, žaidžia, eina pasivaikščioti ir t.t.).
- Su vaikais žaidžia kompozitorius, muzikinius dialogus, vietoje kalbos dainuojant. Improvizuoja, kuria judesius kontrastingo pobūdžio muzikai, dainoms, šokiams.
- Klausosi įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos. Klausosi tylos, triukšmo, lygina jų skirtumus.
- Apžiūrinėja įvairius instrumentus, juos išmėgina, bando

	<p>pasigaminti savo instrumentų ir tyrinėja jų skambėjimo galimybes, tembrus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Šoka paprastus folklorinius liaudies žaidimus - sukamuosius ratelius. Aktyviai dalyvauja tradicinėse darželio ir kalendorinėse šventėse. <p>Žaidinimai ir vaidyba</p> <ul style="list-style-type: none"> Išklausius pasaką, pažiūrėjus vaidinimą, patys vaidina. Atranda kaip galima judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus, tempo ritmą. Žaidžia - vaidina trumpas improvizacijas pagal literatūrinius, muzikinius, pačių išgalvotus siužetus. Susipažįsta su teatru, vyktsta į teatrą. <p>Vizualinė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> Vaizduoja žmogaus judesius, tyrinėja kūno galimybes. Aptaria kūrinėlį, diskutuoja, ką, kodėl ir kaip pavaizdavo. Kuria ornamentus, vaizdus, dekoruoja audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais. Eksperimentuoja ir atidžiau įsižiūri į įvairių medžiagų ir technikų teikiamas galimybes. Naudoja įvairiapusei kūrybinei raiškai, kūrybai skaitmenines priemones.
--	---

ESTETINIS SUVOKIMAS

<i>Vertybinė nuostata. Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
	1,5 - 3 metai
<p>Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kaupia muzikinius įspūdžius, atidžiai klausosi muzikos, ja gėrisi. Pasakoja apie savo ar kitų piešinį, aplinkoje pamatytus paveikslus ar knygelių iliustracijas. Žiūri lėlių ir dramos vaidinimus, klausosi jų įrašų. Užduodant klausimus bando atpažinti vaizduojamą pasaką. Kartu su suaugusiuoju žaidžia, rodo, kaip galima veikti, tarytum žaislas ar stalo teatro lėlė būtų gyva.

vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Realizuoja kilsius sumanymus čia ir dabar, nes praktinė patirtis teikia daugiausiai peno estetiniam suvokimui ir jausenai. Klausosi įvairių muzikos kūrinių, susikaupia, savo mintimis pasidalija su pedagogu ir draugais. Kartu su suaugusiuoju kalbasi apie vizualaus meno kūrinius ir jų kūrybos raiškos priemones - kompoziciją, spalvą, formą, siluetą, proporcijas, padėti erdvėje ir plokštumoje. Per pasivaikščiojimus lauke ar darželio aplinkoje stabteli ir įsižiūri į detales, atranda gražius daiktus, gamtos ar miesto vaizdus. Aptaria, vertina, lygina savo ir kitų meninius kūrinius. Stebi vaizduojamosios ir taikomosios - dekoratyvinės dailės kūrinius, reprodukcijas ir kt. ugdymo įstaigoje, parodose, galerijose, mugėse, šventėse, tradiciniuose renginiuose. Žiūri lėlių ir dramos vaidinimus, klausosi vaidinimų įrašų, žiūri animacinius filmukus.

INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS

<i>Vertybinė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Rodo iniciatyvą, atkaklumą. Pasirūpinti saugia aplinka grupėje, lauke. Naudoja poreikius atitinkančias priemones. Nuolat praturtinti grupę kuo nors nauju, pasiūlyti vaikams naujų žaidimų. Įveikia kliūtis, padėti, jei po daugelio bandymų jam nepavyksta atlikti norimo veiksmo.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Naudojasi suaugusiojo pasiūlytomis idėjomis. Turiningiau išplėtoja savo pačių sumanymą. Pabaigia pradėtus darbus, padeda vienas kitam įveikti problemas.

KŪRYBIŠKUMAS

<i>Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</i>	
Esminis gebėjimas	Veiksenos
Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	1,5 - 3 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Džiaugsmingai eksperimentuoja su įvairia, saugia medžiaga. Veikia ir patalpose, ir lauke. Naudoja suaugusiojo parūpintas priemones, grindžiamas visų 5 pojūčių panaudojimu aplinkai tyrinėti. Nuolat patiria vis naujų įspūdžių. Naudoja žaislus, kuriuos galima išardyti, išbandyti jų formas, pritaikant tinkamiausią, taip pat garsus skleidžiančius žaislus.
	3 - 6 metai
	<ul style="list-style-type: none"> Žaidžia, tyrinėja aplinką naudodamas įvairias priemones ir medžiagas. Veikia ne tik patalpoje, bet ir lauke, pastebi naujus, iki tol nepastebėtus įvairius gamtos reiškinius skirtingais metų laikais, stebi augalų, paukščių gyvenimą. Atkreipia dėmesį į visus žmogaus pojūčius. Mokosi pastebėti, įsiklausyti, užuosti, paliesti ir pajusti. Atranda skirtumus tarp fantazijos ir realybės. Priima ir palankiai vertina visokius atsakymus, bet kokio lygio veiklos rezultatus. Veikia kūrybiškai, laisvai reiškia idėjas, užduoda daug atvirojo tipo klausimų. Ugdomi originalumą –išsako idėjas taip, kad niekas kitas taip nesugebėtų, fantazuoja, kuria, nebijo savo idėjų, sako visa, kas tik ateina į galvą. Užduoda netikėtus, fantastinius klausimus. Drąsiai išsako visas į galvą atėjusias idėjas: nupiešia, išvaidina, atlieka kuo įvairesnius judesius, kuria melodijas. Džiaugiasi savo kūriniais, aptaria, kokias sugalvotas idėjas, originalius sprendimus galima pritaikyti ar išbandyti realiame gyvenime.

VI. VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas - tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus ir daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2014), kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų.

Vertindami ugdymo pasiekimus siekiame:

- pažinti vaiką ir jo individualybę;
- išsiaiškinti kiekvieno vaiko poreikius ir galimybes;
- nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą;
- padėti vaikui pačiam susivokti, kas jam sekasi gerai ir kur reikia pagalbos;
- informuoti tėvus ir siekti bendradarbiavimo.

Vaiko gebėjimai aprašomi du kartus per metus. Rugsėjo - lapkričio mėnesiais daromas pirminis vertinimas. Pirminio vertinimo paskirtis - fiksuoti vaiko pasiekimus, individualius ypatumus ir numatyti jo ugdymo kryptį (tikslus ir uždavinius), ugdymo individualizavimo ir paramos vaikui formas. Gegužės mėnesį daromas baigiamasis vertinimas. Baigiamojo vertinimo paskirtis - įvertinti vaiko pasiekimų ir pažangos lygį pasiektą per metus. Esant reikalui sausio mėnesį daromas tarpinis vertinimas.

Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškunami tėvų (globėjų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Pedagogai vertina vaiko gebėjimus pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnelį ir numato silpniau išreikštus gebėjimus.

Informacija apie kiekvieno vaiko pasiekimus ir pažangą renkama viso vaiko ugdymosi įstaigoje metu. Su vaiku aptariama, kas jam sekėsi, kas buvo sunku, ką jis sužinojo, kaip jautėsi. Po pirmo ir antro pusmečio atliekama surinktos informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Atsižvelgdama į vaiko pasiekimų rezultatus, auklėtoja planuoja tolimesnį vaiko ugdymą(si).

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai:

- pokalbis su vaiko tėvais (globėjais), siekiant išsiaiškinti tėvų lūkesčius dėl vaiko ugdymo(si) ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą;
- pokalbis su vaiku, siekiant išsiaiškinti, kaip vaikas gali išsakyti savo mintis, samprotavimus, požiūrius, išgirsti komentarus apie savo ar kito vaiko veiklą;
- stebėjimas - pagrindinis vaiko pažinimo būdas, kurį taiko įstaigos pedagogai;
- vaikų veiklos rezultatų analizė (kūrybos darbai, vaiko veiklos nuotraukos, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai ir kt.).

Vaiko ugdymo(si) pasiekimai dokumentuojami ir kaupiami Vaiko pasiekimų aplanke. Vertinimo medžiaga atspindi visuminį vaiko ugdymą (si): įvairūs vaiko dailės darbeliai, sukurtos knygelės, vaiko rašytinės kalbos pavyzdžiai, pedagogų užfiksuoti vaiko keliami klausimai, pasakojimai, žodinė kūryba, fizinio pasirengimo įvertinimas pagal kontrolinius pratimus. Sukaupta medžiaga - informatyvi: užrašytas vaiko vardas, data, gali būti užrašyti vaiko išsakyti įvertinimai, pedagogo pozityvūs komentarai. Vaiko gebėjimų ir pasiekimų segtuvuose kaupiama informacija skirta visiems: pedagogui, tėvui, pačiam vaikui, įstaigos vadovams.

Konfidenciali informacija - tai vaiko aprašai. Vaiko aprašą auklėtoja daro po vertinimo rudenį ir pavasarį. Šią informaciją analizuoja tik pedagogai tiesiogiai susiję su vaiko ugdymu. Esant reikalui (pvz., įtarus smurtą šeimoje) pedagogai apie esamą situaciją informuoja įstaigos vadovus ir VGK. Pedagogas individualių vaiko vertinimo aprašų neviešina.

KODĖLČIUKO PASAULIS

Vaiko tėvai ir ugdytojai susitaria, kaip bus aptariami vaiko pasiekimai (sutartu laiku kalbamas individualiai, siunčiami trumpi pranešimai ar laiškai elektroniniu paštu ar žinute ir pan.). Informacija apie pasiekimus teikiama bei du kartus per mokslo metus (pradžioje ir pabaigoje) ir pagal poreikį reguliariai apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių su tėvais metu.

Šešiamečiui vaikui pereinant į priešmokyklinę grupę, auklėtoja įvertinusi vaiko pasiekimus individualiuose vaiko gebėjimų ir pasiekimų segtuvuose, juos perduoda būsimam priešmokyklinio ugdymo pedagogui.

VII. LITERATŪRA

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas: tėvams, globėjams, pedagogams: vaikas iki trejų metų, sud. O. Monkevičienė, Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
 2. R. M. Andrikienė, A. Ruzgienė. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Klaipėda, 2001.
 3. S. Bluma, Shearar M., J. Frohman ir Hillard. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius, 2001.
 4. L. Bulotaitė, V. Gudžinskienė, O. Monkevičienė, D. Jakučiūnienė. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis ugdymas. Vilnius, 2004.
 5. Dodge, T. D., Colker, J. L., Heroman, C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, 2002.
 6. Hille, K., Evanschitzky, P., Bauer, A. 3-6 metų vaiko raida. Psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams. Vilnius: Tyto alba, 2015.
 7. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011.
- Prieiga internetu:
- [http:// www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php](http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php)
8. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvenamosios įgūdžių ugdymo programa. Vilnius, 1997.
 9. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa. Vilnius, 2006.
 10. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014.
 11. Lietuvos respublikos švietimo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius, 2014.
 12. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius, 2015.
 13. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2006.

14. Švietimo ir mokslo ministerija. Universaliosios sveikatos ugdymo bei rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos. Vilnius, 2000.
15. Vaiko teisių konvencija. Vilnius, 1995 m. liepos 3 d. Nr. I-983.
16. „Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva“. S. Neifachas. - Vilnius, 2008
17. A. Valantinas (Red.). Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Vilnius, 2004.
18. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija. Vilnius, 2013 m. gruodžio 23 d. Nr.XII-745.
19. Žukauskienė, R. Raidos psichologija: integruotas požiūris. Vilnius: Margi raštai, 2012.

VIII. PRIEDAI